

ક્યાં છે આવતીકાલ ?

તમને અતિ દુર્લભ એવો મનુષ્યભાવ પ્રાપ્ત થયો, તેની પાછળ પરમની કોઈ ચોજના, અર્થ કે હેતુ હશે. એણે તમારે માટે કશુંક ચોક્કસ નિર્ધારિત કર્યું છે, પરંતુ એ નિર્ધારિતને સિદ્ધ કરવા માટે પ્રયત્ન કરવાનું છે અને તમારે ભાગે આવેલું કર્મ કરવાનું છે, પરંતુ એ સમયે જો ફળની અતિ આસક્તિ હશે, તો નિરાશા મળતાં વ્યક્તિ વ્યથિત થઈ જશે. અહીં પુરુષાર્થ મહિત્વનો છે.

જરૂરી છે. વાત વિચિત્ર લાગશે, પણ એ હકીકત છે કે નિરાશા એ સિદ્ધિની આવશ્યક શરત છે. નિરાશાથી ગભરાતી વ્યક્તિ કશું જ કરી શકતી નથી. એકાદ નિરાશા મળતા બધું માંડી વાળનારા લોકો તમને મળશે, પરંતુ કોઈ વૈજ્ઞાનિકનું જીવન જુઓ કે પછી મહાત્મા ગાંધીજી અથવા નેત્સન મંડેલા જેવા મહાપુરુષોનાં જીવન જુઓ. એમના જીવનમાં પારાવાર નિરાશા આવી, પરંતુ જ્યાં અને જ્યારે નિરાશા મળી, ત્યાં તેઓ થોભી ગયા નહીં.

હા, એમણે એ નિરાશાનો જરૂર સ્વીકાર કર્યો, પરંતુ એ સાથે પુરુષાર્થ ત્યજી દીધો નહીં. બલ્કે નિરાશાને સાથે રાખીને સફળતા માટે કાર્ય કરવાનું શરૂ કર્યું. આમ વ્યક્તિએ નિરાશ થયા પછી પણ પ્રયત્ન માટે ઉત્સાહી હોવું જોઈએ. એકાદ નિરાશા મળતા ઉત્સાહ બાંગી જાય, તો વ્યક્તિ જીવનમાં પ્રગતિ કરી શકતી નથી.

મધુર ટેરેસાએ કહું છે કે ઈશ્વર તમે સફળ થાવ એમ કહેતો નથી, પરંતુ તમે પ્રયત્ન કરો એમ કહે છે. ‘શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા’ ના કર્મયોગનો મર્મ આ જ છે. એ કહે છે કે કર્મમાં સતત મંડ્યા રહો. એના ત્રીજા અધ્યાયમાં ભગવાન શ્રીકૃષ્ણા કહે છે.

તસ્માદસક્ત: સતત કાર્ય કર્મ સમાચાર ।

અસક્તો દ્વાચચન્કર્મ પરમાન્નોતિ પુરુષ: ॥

(આ કારણે તું સંગારહિત થઈ નિરંતર કર્તવ્યકર્મ કરતો રહે આસક્તિરહિત થઈ કર્મનું આચરણ કરનાર મનુષ્ય જ પરમપદને પ્રાપ્ત થાય છે.) કર્મ તો

કરવાનું છે અને તમારે ભાગે આવેલું કર્મ કરવાનું છે, પરંતુ એ સમયે જો ફળની અતિ આસક્તિ હશે, તો નિરાશા મળતાં વ્યક્તિ વ્યથિત થઈ જશે. અહીં પુરુષાર્થ મહિત્વનો છે. જ્ઞાની થવું હોય તો આજથી જ જ્ઞાનપ્રાપ્તિનો પ્રારંભ કરો. દ્યાની થવું હોય તો તત્કાળ દ્યાન સાધનાનો પ્રારંભ કરો. દાની થવું હોય તો ગાલ પ્રમાણે દાન આપવાનો પ્રારંભ કરો. દસ હજાર રૂપિયાનું દાન આપવાની ભાવના હોય અને પાસે દાન આપવા માટે માત્ર એકસો રૂપિયા હોય, તો દાન આપવાનું માંડી વાળશો નહીં. તમે રોજ એકસો ગરીબોને ભોજન કરાવવા ઈચ્છતા હો અને તમારી સ્થિતિ માત્ર બે ભૂખ્યા લોકોને ભોજન આપી શકાય તેવી હોય તો તમે ‘આટલાથી શું વળશે’ એમ માનીને બે વ્યક્તિને ભોજન નહીં આપો. તો તે મોટી ભૂલ ગણાશે. હકીકતમાં આજે બે વ્યક્તિને ભોજન આપનાર સમય જતાં એકસો વ્યક્તિને ભોજન આપનારો બનશે.

એકમાંથી અનેક થાય છે અથવા એમ પણ કહી શકાય કે આજે બીજ રોપશો, તો કાલે વૃક્ષ ઊગશે. બે ભૂખ્યા જનોને ભોજન આપવાનું આવે ત્યારે એવો વિચાર કરી કરશો નહીં કે તમે ક્યારેય એકસો ભૂખ્યા જનોને ભોજન નહીં આપી શકો, માટ બે વ્યક્તિને ભોજન આપવાનો કોઈ અર્થ નથી. બલ્કે એવો વિચાર કરજો કે આજે બે ભૂખ્યા જનોને ભોજન આપું છું અને ‘હે પરમાત્મા, એક સમય એવો આપજે કે હું એકસો ભૂખ્યા જનોને ભોજન આપી શકું.’

કેટલીક વ્યક્તિઓ કશું કર્યા વિના મહાન સિદ્ધ મેળવવાનાં શેખચલીનાં સ્વખાનાં સેવતી હોય છે. અહિંશ મહાન બનવાની તમણા રાખતી